

ذره‌بین تهران روی تحرکات جمهوری آذربایجان

دولت آذربایجان در مقابل دقت و حساسیت ایران به همسایه‌های خود باید در سیاست خارجی خود در خصوص تهران تغییرات اساسی دهد

خبرگزاری آران/سرویس آذربایجان

دولت آذربایجان در مقابل دقت و حساسیت ایران به همسایه‌های خود باید در سیاست خارجی خود در خصوص تهران تغییرات اساسی دهد.

به گزارش خبرگزاری فارس، در خصوص روابط ایران با جمهوری آذربایجان همسایه شمالی، می‌توان گفت که علی‌رغم ویژگی‌های همگرایی بسیاری (دین و مذهب مشترک، اشتراکات تاریخی و فرهنگی، وجود پتانسیل‌های مناسب برای همکاری و...) که در روابط دو کشور وجود دارد و علی‌رغم تلاش برای بسط روابط سیاسی، اقتصادی و امنیتی با این کشور، دلایل مختلف باعث شده‌اند که دو کشور نتوانند آن طور که باید از ظرفیت‌های موجود برای همکاری استفاده کنند.

با نگاهی به تاریخچه سطح روابط و آمار مبادلات بین دو کشور در حوزه‌های مختلف، متوجه می‌شویم که روابط این 2 کشور در ابتدا دوستانه و از نظر تجاری-اقتصادی در سطحی بود که ایران را در جایگاه عمده‌ترین شریک اقتصادی آذربایجان قرار داد، اما به تدریج این روابط هم از نظر سیاسی و هم از نظر اقتصادی دچار چالش شد. با توجه به این که جمهوری آذربایجان یک کشور شیعی تلقی می‌شود و با در نظر گرفتن همجواری جغرافیایی و پیوندهای تاریخی و فرهنگی جمعیت آن با ایرانیان روابط دو کشور برای نزدیکی از استعداد و قابلیت بالایی برخوردار است، در حالی که شواهد حاکی از آن است که این روابط با گذشت زمان به تدریج با بی‌اعتمادی و سوء ظن همراه شده و رو به سردی گذاشته است. به طور کلی با توجه به شرایط مختلف و اقداماتی از قبیل تصویب قانون جدایی دین از سیاست، سرکوب فعالان اسلامی به جرم جاسوسی و همکاری با ایران، تامین آزادی عمل بیشتر برای نیروهای پان‌ترکیسم مخالف ایران، انجام تبلیغات منفی در رسانه‌های گروهی دولتی و غیردولتی آذربایجان بر علیه ایران، گسترش همکاری‌های نظامی با آمریکا و گسترش رو به بهبود روابط این کشور با اسرائیل علی‌رغم نگرانی‌های ایران، همچنین روابط ایران و ارمنستان همه و همه از عواملی هستند که باعث سردی روابط 2 همسایه شده است.

شاید به همین دلیل بود که حسن روحانی رئیس‌جمهوری ایران در دوران انتخابات در گفتگو با سایت دیپلماسی ایرانی در خصوص تعدادی از همسایگان شمالی به این نکته اشاره کرد که «آنها با درک شرایط ایران و استفاده از موقعیت، به تقویت روابط خود با غرب پرداخته و با درجات مختلف از ایران فاصله گرفته‌اند تا مبادا رابطه آنها با غرب دچار مخاطره شود. در میان آنها، جمهوری آذربایجان، بدون اغراق، به خطر امنیتی برای ایران تبدیل شده است.

وی با تاکید بر نقش دولت‌های پیرامونی ایران در تحریک و تلاش برای اختلاف افکنی قومی گفت: تحرکات قومی با همراهی و تحریک دولت‌ها و گروه‌های خارجی به این وضعیت ناپهناجر کمک کرده است.

این اظهارات این پیام را به همراه داشت که تهران کاملاً روی عملکرد و نوع برخورد و مرادده همسایگان خود حساس است و نمی‌تواند به تحرکات آنها در هر زمینه‌ای بی‌توجه باشد بر همین اساس رییس‌جمهور کشورمان، به مناسبت پیروزی الهام علی‌اف در انتخابات ریاست جمهوری آذربایجان ضمن تبریک به دولت و ملت جمهوری آذربایجان به تقویت مراددهات بین 2 طرف بر اساس احترام متقابل و در جهت منافع دو ملت تاکید کرد.

با این وجود، همچنان شاهد اقدامات مختلف در راستای سردتر شدن روابط از سوی باکو هستیم به طور مثال، گسترش فعالیت شبکه تلویزیونی ضد ایرانی «گون آذ تی وی» در جمهوری آذربایجان، در حالیکه بر اساس توافقات امنیتی دوجانبه تهران و باکو، ایران به فعالیت هیچ گروه یا رسانه تجزیه طلب علیه جمهوری آذربایجان اجازه نداده است، اما باکو با فراهم کردن فعالیت آزادانه نمایندگی شبکه گون آذ تی وی و عدم جلوگیری از فعالیت گروهک‌های قومی ضد ایرانی این توافقات را نقض می‌کند.

به نظر می‌رسد خانواده علی‌اف که در 3 دهه اخیر حاکمیت را در این کشور بر عهده دارد در مقابل دقت و حساسیت دولت یازدهم باید تغییرات اساسی در سیاست خارجی خود در خصوص تهران دهد.

بر اساس این گزارش فعالیت رسانه‌های تجزیه طلب ضد ایرانی در جمهوری آذربایجان تنها به گون آذ تی وی محدود نمی‌شود و دهها سایت در این کشور با استفاده از اصطلاح مجعول «آذربایجان جنوبی» روزانه به تبلیغات ضد ایرانی می‌پردازند.

حال در ادامه نگاهی هم داریم به انتخابات ریاست جمهوری همسایه شمالی که چندی پیش برگزار شد و در نتیجه آن برای بار سوم علی‌اف به ریاست جمهوری انتخاب شد.

مردم ثروتمندترین کشور منطقه قفقاز جنوبی آن هم به واسطه منابع نفت و گاز خود، برای 5 سال دیگر «الهام حیدر اوغلو علی‌اف» را به عنوان رییس‌جمهور انتخاب کردند.

علی‌اف برای سومین بار به عنوان نامزد حزب حاکم "ینی آذربایجان" (موسوم به یاپ YAP) در انتخابات شرکت کرده بود.

پس از آنکه کمیسیون مرکزی انتخابات که اکثر اعضای آن را طرفداران دولت تشکیل می‌دهند، اعلام کرد که الهام علی‌اف حدود هشتاد و پنج درصد آراء را به دست آورده است، علی‌اف در پیامی، انتخابش را پیروزی دموکراسی و رای مردم را، رای به آذربایجان مقتدر، مترقی و باثبات خواند و گفت همچنان راه پدرش حیدرعلی‌اف را ادامه خواهد داد، اما در مقابل مخالفان وی به ریاست جمیل حسنی این انتخابات را نمایشی خواندند.

در همین راستا مطبوعات برخی از کشورهای غربی نظیر نروژ و سوئد در ارزیابی‌شان از انتخابات ریاست جمهوری آذربایجان از

اصطلاحاتی نظیر حکومت سلطنتی، موروثی، دیکتاتوری، فئودالی و نیمه فئودالی استفاده کرده و مدعی شدند که همانطوری که حدود چهل سال (سه دهه قبل از فروپاشی شوروی تا یک دهه پس از استقلال) سایه قدرت حیدرعلی اف بر جمهوری آذربایجان حکمفرما بوده است، فرزندش نیز می خواهد همان تجربه را به شکلی دیگر تکرار کند.

بر اساس اعلام کمیسیون مرکزی انتخابات علاوه بر ناظران داخلی، ناظرانی از جامعه کشورهای مشترک المنافع به ریاست روسیه و همچنین مجمع پارلمانی شورای اروپا بر این انتخابات نظارت کردند.

تبلیغات انتخاباتی نامزدها که از 16 سپتامبر شروع شده بود، از ساعت هشت سه شنبه 16 مهرماه به وقت محلی ممنوع شد. برای اولین بار پس از استقلال جمهوری آذربایجان در انتخابات جاری ده مناظره جنجالی تلویزیونی برای نامزدها برگزار شد. در همگی این مناظره ها ادعاهای منفی جمیل حسنلی نامزد ائتلاف شورای ملی نیروهای دموکراتیک علیه رئیس جمهوری آذربایجان، باعث واکنش و نهایتاً درگیری لفظی میان وی با نماینده الهام علی اف رئیس جمهوری آذربایجان شد، اما در مورد حزب حاکم در این کشور باید گفت که حزب آذربایجان نوین در سال 1992 توسط حیدر علی اف، رئیس جمهور پیشین بنیان گذاری شد.

وی تا پایان زندگی خود در سال 2003 همچنان رهبری حزب را بر عهده داشت. آنچه که به عنوان ایدئولوژی های حاکم بر این حزب عنوان می شود، شامل مواردی همچون قانونگرایی، سکولاریسم و ملی گرایی است. اقتصاد متمایل به سوسیالیسم و همبستگی مدنی و عدالت اجتماعی از بنیان های ایدئولوژیک این حزب به شمار می رود. حیدر علی اف تا سال 1991 عضو حزب کمونیست اتحاد جماهیر شوروی بود و ایدئولوژی حاکم بر این حزب نشان از تاثیر پذیری وی از عضویتش در حزب دارد. در انتخابات پارلمانی سال 2001 این حزب با کسب 62/3 درصد آراء برنده انتخابات شد و 75 کرسی از 125 کرسی پارلمان را به دست آورد و در انتخابات ریاست جمهوری سال 2003 الهام علی اف با کسب 80 درصد آراء توانست رئیس جمهور آذربایجان شود. این انتخابات با انتقادات بسیاری از سوی سازمان دیده بان حقوق بشر همراه بود به این ترتیب حزب آذربایجان نوین به رهبری الهام علی اف در سال 2005، 62 کرسی از 125 کرسی و در انتخابات 2010، 72 کرسی از 125 کرسی را به خود اختصاص داد و در حال حاضر حزب حاکم بر کشور آذربایجان است. مهمترین مشخصه تقابل بین حزب آذربایجان نوین به عنوان حزب حاکم و اپوزیسیون را می توان جنگ قدرت بین نخبگان به جا مانده از دوران اتحاد شوروی که در حال حاضر کنترل آذربایجان را در دست دارند و روشنفکران جدید که مخالفان جدی این گروه به شمار می روند، قلمداد کرد.

الهام علی اف در سال 2003 به عنوان رئیس جمهور آذربایجان برگزیده شد، وی همچنین رئیس حزب آذربایجان نوین و رئیس کمیته ملی المپیک آذربایجان نیز است. /خ

پایان پیام.